

ÖĞRETMENLERİN GENEL GREVİ (15-18 ARALIK 1969)

Aydınlık Gazetesi, 15 Aralık 2020

Yıldırım Koç

Bugün günlerden 15 Aralık. 51 yıl önce Türkiye işçi sınıfı tarihinin en başarılı kitle eylemlerinden biri, öğretmenler tarafından gerçekleştirildi. Bu büyük eylemi örgütleyenleri, gerçekleştirenleri ve bu eyleme katılanları saygıyla anıyorum.

EYLEMİN HAZIRLANIŞI

TÖS ve İlk-Sen tarafından 15-18 Aralık 1969 günleri gerçekleştirilen **Büyük Öğretmen Boykotu** gerçekte yasadışı bir genel grevdi. Türkiye işçi sınıfının geniş katılımı bu ilk genel grevini, işçi sınıfının "memur" statüsünde istihdam edilen öğretmen örgütleri düzenledi. Bu genel grev, 15-16 Haziran 1970 olaylarından da, DİSK'in 16-19 Eylül 1976 DGM Direnişi'nden de daha etkili ve başarılı oldu.

Eylemin bir nedeni, TÖS'lü öğretmenlerin ve TÖS binalarının birçok yerde saldırıya uğraması ve özellikle 8 Temmuz 1969 günü TÖS'ün Kayseri'de Alemdar Sineması'ndaki genel kuruluna yapılan saldırıydı. Diğer neden ise öğretmenlerin maaşlarının düşüklüğü ve artan geçim sıkıntısıydı.

TÖS Genel Yürütme Kurulu'nun 10 Aralık 1969 tarihli Büyük Öğretmen Boykotu çağrısında yer alan isteklerin bazıları şunlardır: "İsteklerimiz şunlardır: (a) Yetkili hükümet temsilcisi, yetkili temsilcilerimizle görüşmeyi ve sonunda bir ortak protokol imzalamayı kabul ve beyan etmelidir. (b) Bu protokolda ilk iş olarak, yabancı uzmanların ve barış gönüllülerinin bütün eğitim kurumlarından atılacağı ve zehirli niteliğini saptadığımız yabancı malzemeli beslenme eğitiminin durdurulacağı belirtilmelidir."

BÜYÜK ÖĞRETMEN BOYKOTUNA KATILIM

Dört günlük Büyük Öğretmen Boykotu'na 109 bin öğretmen katıldı. Bunların 88 bini bu eyleme dört gün süreyle katılırken, 12.100'ü ilk gün katılmayıp, daha sonraki üç gün eylemdeydi. 9.500 öğretmen ise birinci gün boykota katılmasına karşın, diğer günler eylemde yoktu.

Boykota hiç katılmayan öğretmen sayısı ise 47 bindi.

Eyleme katıldıkları için 50.300 öğretmen hakkında kovuşturmayla gidildi. Bunların 19.250'si takipsizlikle sonuçlandı. 2.118 öğretmen açığa alındı. 65 öğretmen bakanlık emrine alındı. 45.520 öğretmene maaş kesimi cezası, 3.900 öğretmene kıdem indirimi cezası verildi. 590 öğretmen başka ile sürgün edildi. 6.600 öğretmen ise il içinde bir başka yere atandı. 400 müdür görevden alındı. 1.200 öğretmene derece indirme cezası verildi. 11 kişi memurluktan ihraç edildi.

TÖS, boykot nedeniyle açığa alınan veya görevden el çektirilen öğretmenlerin ücretlerini ödedi. Bu süreçte Muammer Aksoy'un girişimiyle Türk Hukuk Kurumu'nun ve ayrıca CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün destek mesajları, eylemi güçlendirdi. Birçok okul müdürünün TÖS üyesi olması da eylemin başarısına katkı yaptı. TÖS'ün bu eylemi, 1970 yılında kabul edilen Finansman Kanunu'yla memur

aylıklarının ciddi biçimde artırılmasına büyük katkıda bulundu.

TÖS, 624 Sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu uyarınca kurulan memur sendikalarının en büyüğü ve en etkilisi oldu. TÖS'ün gücü ve etkisi, memur sendikaları konfederasyonlarınınkinden bile fazlaydı. TÖS'ün bu başarıları, aralarında bazı öğretmen örgütlerinin de yer aldığı bir cephenin saldırılarına karşın gerçekleştirildi. Bu yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı çok sayıda TÖS üyesinin görev yerini sürgün amaçlı olarak değiştirdi; birçok TÖS'lüyü cezalandırdı. Bazı öğretmen sendikaları ise farklı anlayışlara sahipti ve TÖS'ü zayıflatmak için büyük çaba gösterdi. TÖS'ün belki en önemli eksikliği, öğretmenlerin gerçekte işçi sınıfının bir parçasını oluşturduğu bilincine varamamasıydı. Bu yıllarda solda hâkim olan anlayış, devlet memurlarını "küçük burjuvazi" içinde değerlendirmektir. Bu anlayışın hâkim olduğu koşullarda TÖS yöneticilerinin, öğretmen ve genel olarak eğitim çalışanları kitlesini işçi sınıfı içinde değerlendirmelerini beklemek de haksızlık olacaktır.

Birçok baskıya karşın bu büyük eylemi örgütleyen TÖS ve eyleme katılan İlk-Sen, Türkiye işçi sınıfı tarihine şanlı bir sayfa yazdırdılar.